

PÅL/DAGMAR/SVEIN

HAMAR 24.11.2020

Hjerkin PRO

Resultater og erfaringer

Foto: Geir Olav Slåen

«fremtidig vern»

«en betydelig naturgevinst»

«tilbakeføring til sivil bruk»

«tilbakeføres til en mest mulig opprinnelig naturtilstand»

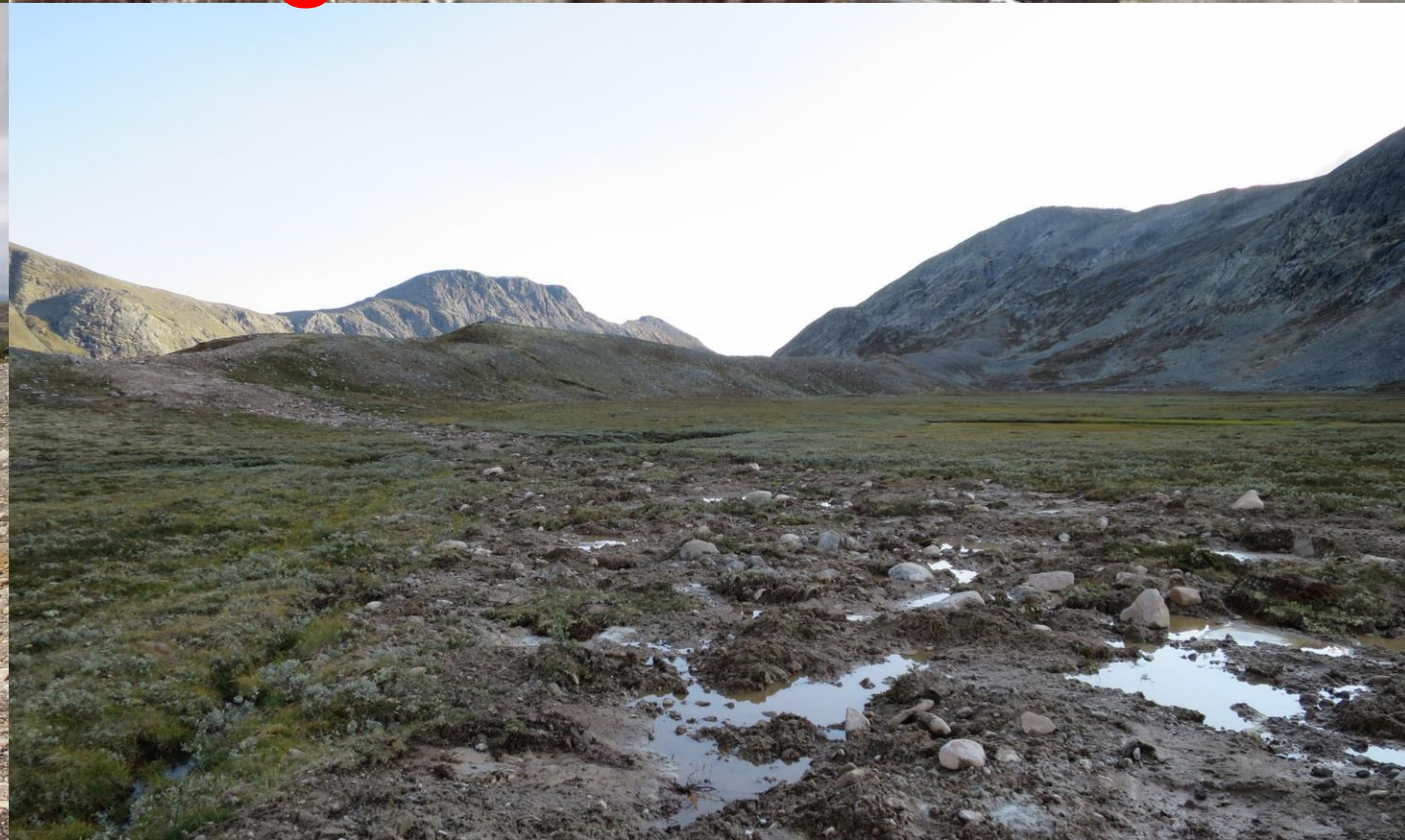
«bygge kunnskap med overføringsverdi»

Fra visjon til mål

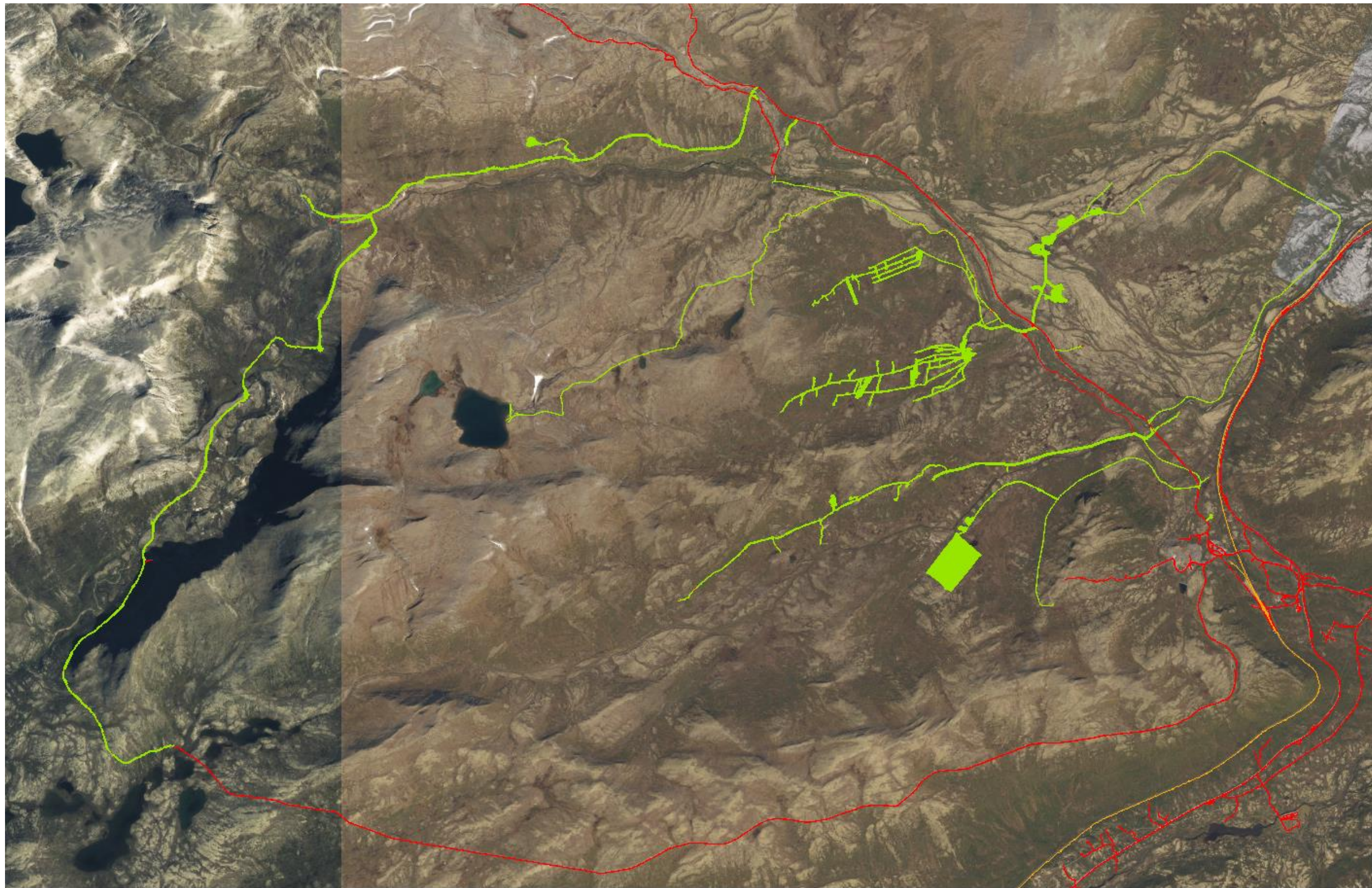

Hva var naturlig tilstand?

«en betydelig naturgevinst»

Fjerne tekniske inngrep

Fjerna
Beholdt

Areal:

- veger (selve vegbredden + 25 m buffer på begge sider)
- områder (arealet + 25 m buffer rundt)

5200 dekar
(= 1040 fotballbaner)

Juni 2017
August 2017

August 2019

«en betydelig naturgevinst»

Bygg og installasjoner

Ca 55 bygg og installasjoner er revet og sanert (noen få avhendet), inklusive 5 betongbruer

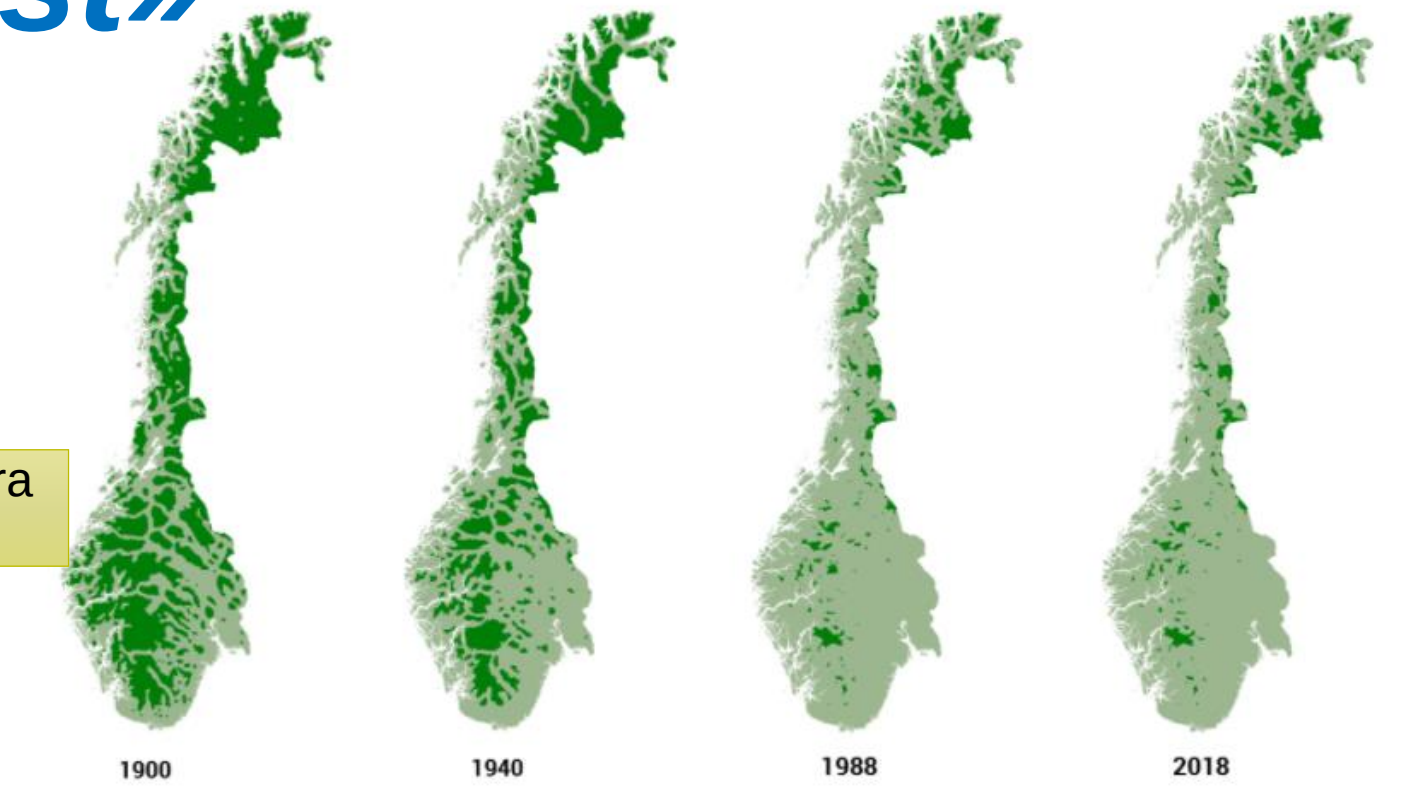
«en betydelig naturgevinst»

Villmarkspregede områder i Norge

INON

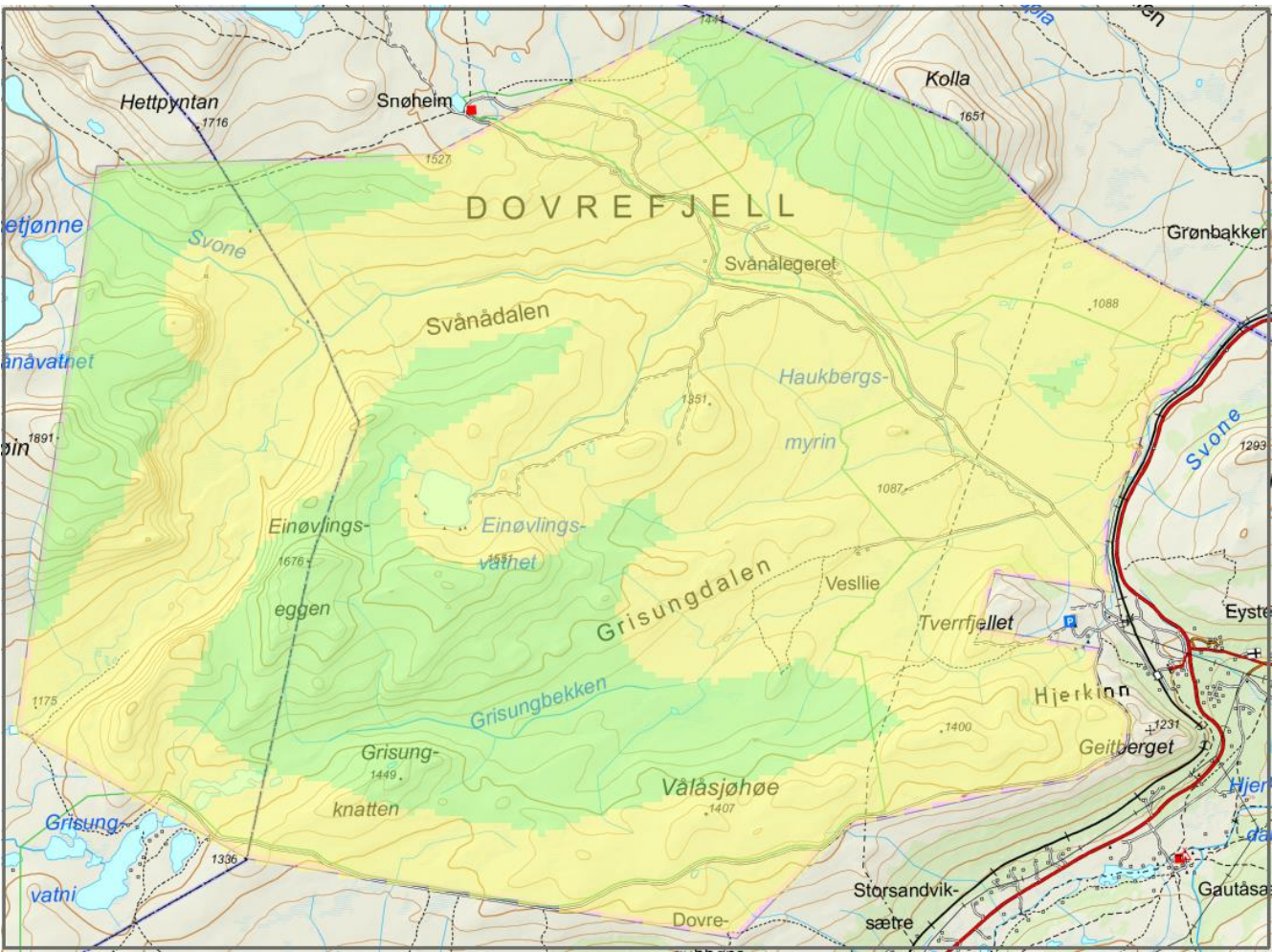
- Avstand til tyngre tekniske inngrep (INON)
- 1: < 1 km
 - 2: 1-3 km
 - 3: 3-5 km
 - 4: > 5 km

Areal villmark (INON) redusert fra 50% til 12% fra 1900 til 2018 (Kilde: Miljøstatus Norge)

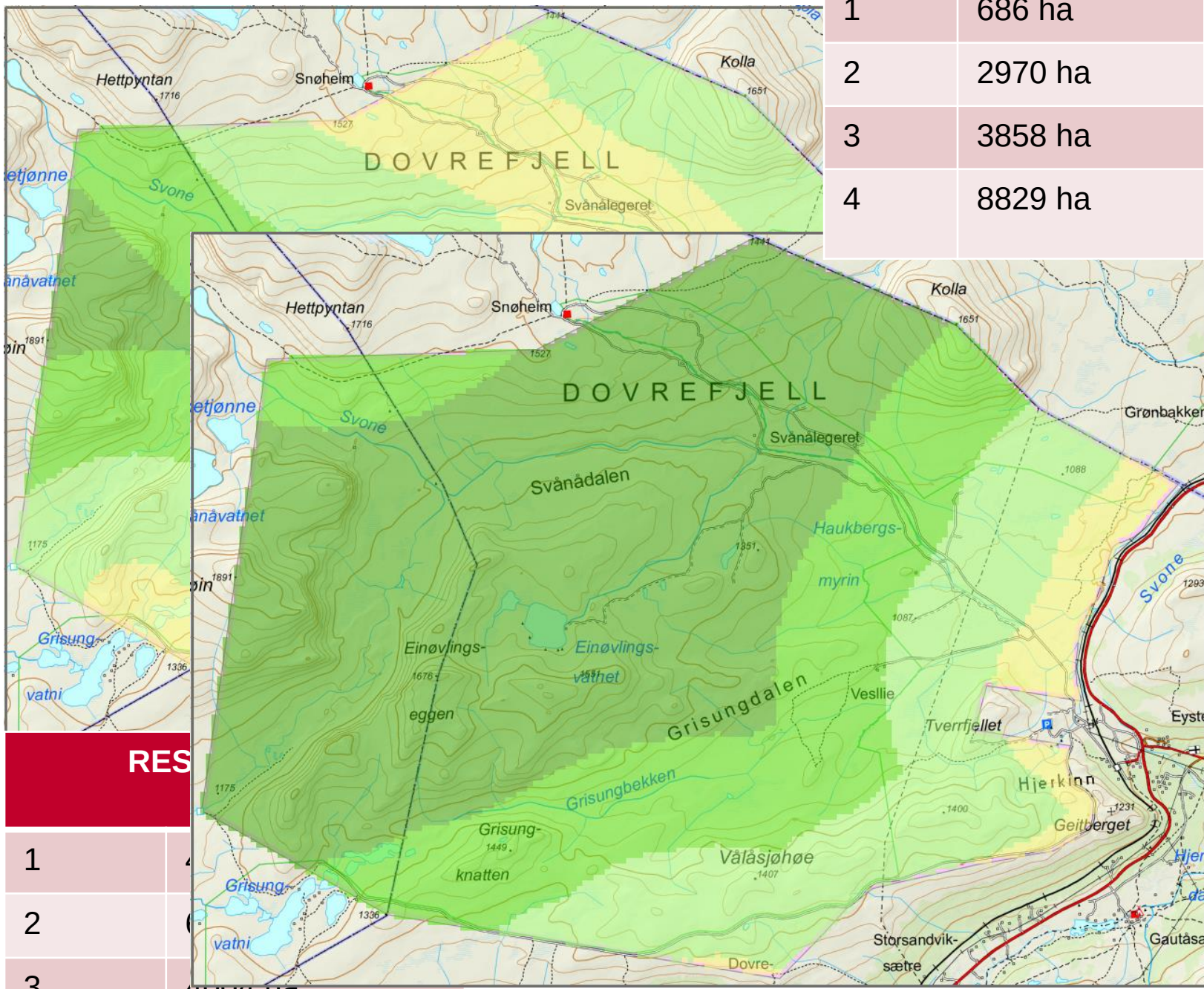

● Villmarkspreget: Naturområder som ligger fem km eller mer i luftli

PLAN	
1	686 ha
2	2970 ha
3	3858 ha
4	8829 ha

INON FØR	
1	11155 ha
2	5190 ha
3	
4	

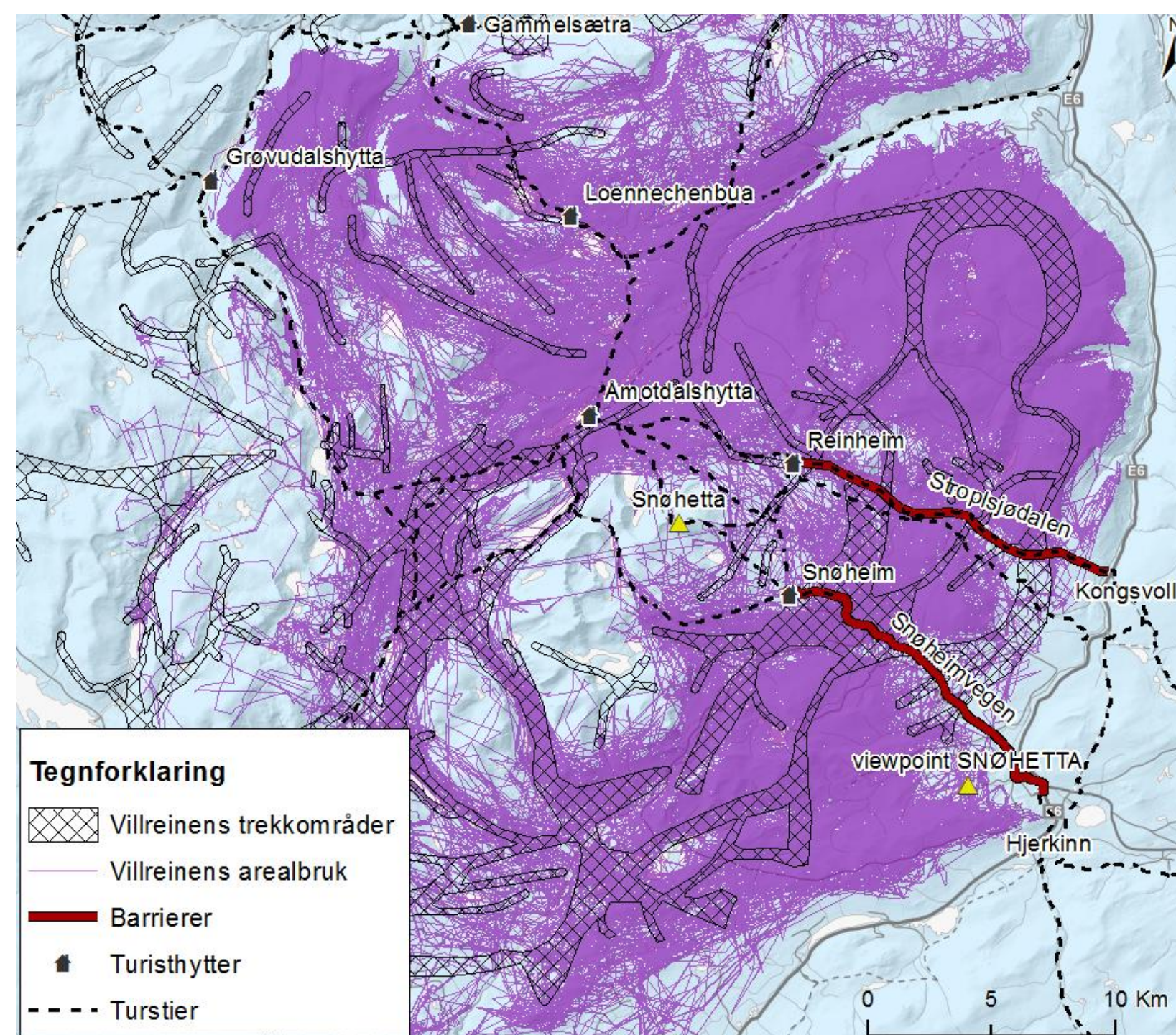

RES	
1	4004 ha
2	
3	
4	756 ha

«en betydelig naturgevinst - villreinen»

● Kong. resolusjon 20.4.2018

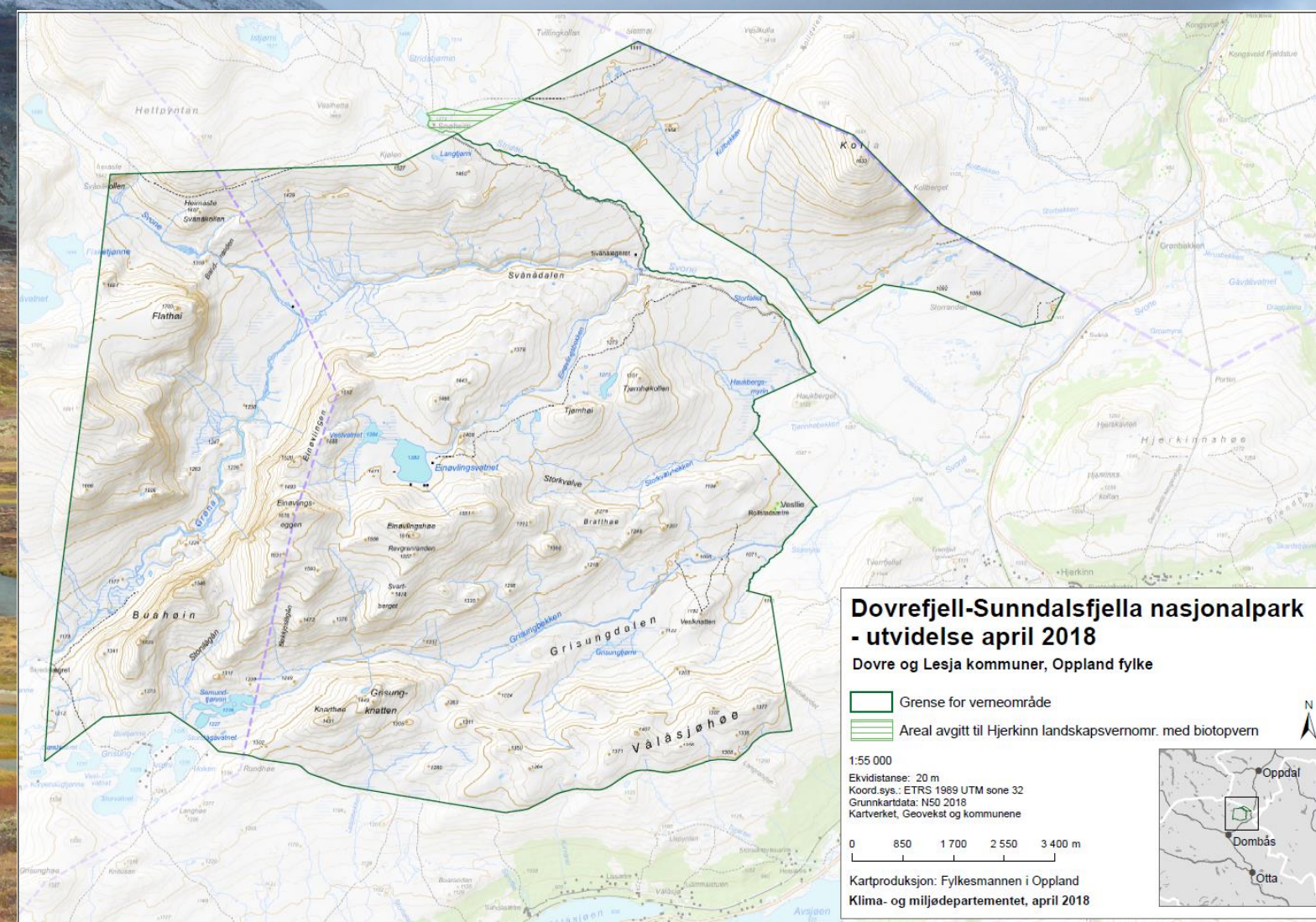
- Formål 2: ta vare på en viktig del av **leveområdet** til villreinen i Snøhetta og Knutshø villreinområder og særlig viktige **trekkorridorer og vandringsrom** for villreintrekket rundt Snøhettamassivet
- Norge er det **eneste landet i Europa** som har intakte høyfjellsøkosystemer med **bestander av villrein**. Av de norske villreinstammene står **villreinen i Dovre-Rondane-regionen (inkludert Dovrefjell) i en særstilling**, da denne regnes som en av de siste bestandene av den **mest opprinnelige ville europeiske fjellreinen**. Gjennom Bern-konvensjonen og den internasjonale konvensjonen om biologisk mangfold har Norge forpliktet seg til å ta vare på sin opprinnelige flora og fauna.

Figur: NINA-rapport 1313: Kunnskapsgrunnlag om ulike scenarioer for Snøheimvegen

«fremtidig vern»

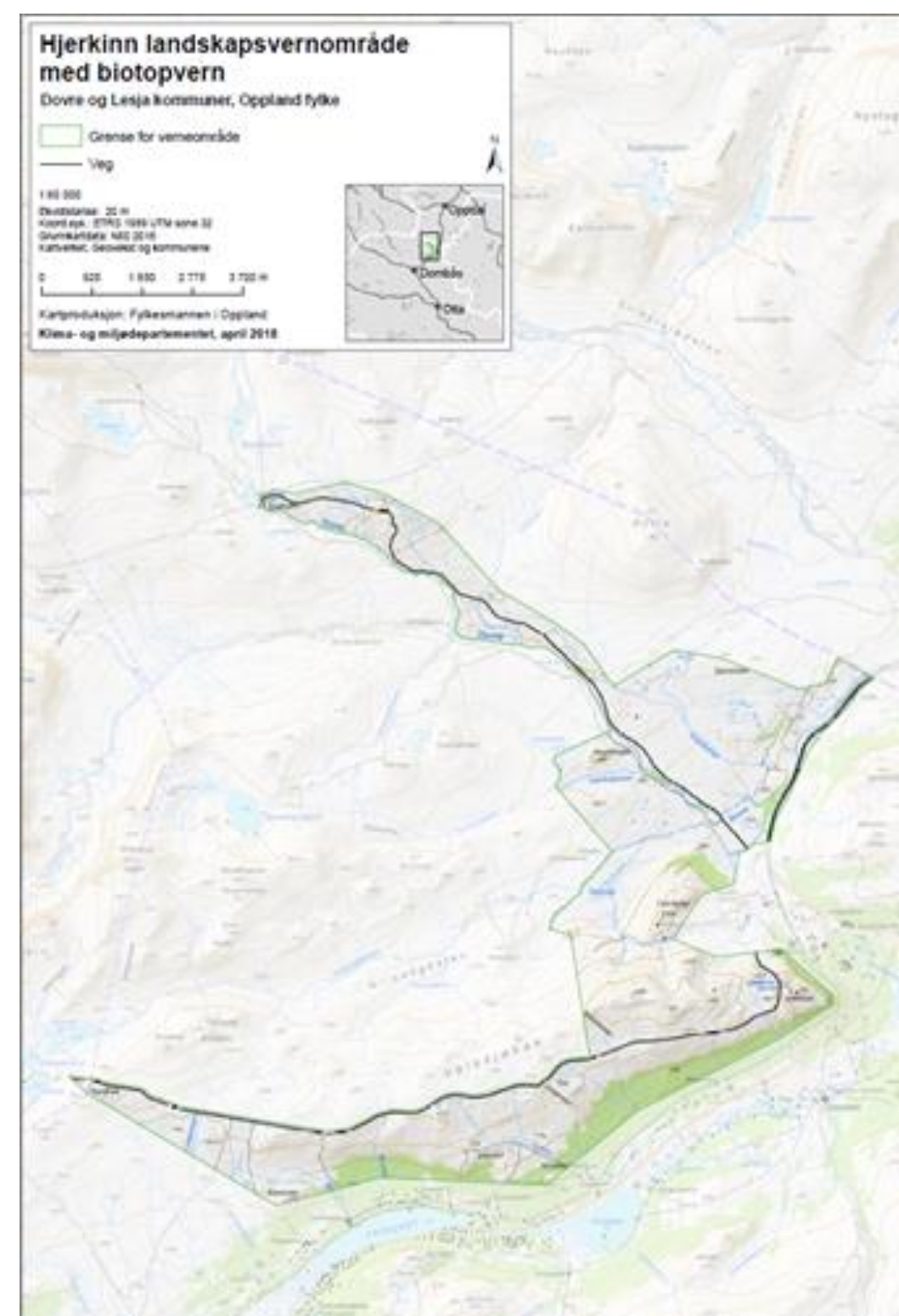
- Hele det tidligere skytefeltet vernet i kongelig resolusjon 2018
 - Omfattende og inkluderende prosess av Fylkesmann i Oppland
 - 131 km² nasjonalpark og 45,6 km² landskapsvernområde med biotopvern
 - Formål 1: vernet skal bidra til å bevare et **tilnærmet intakt høyfjellsøkosystem** der arter som villrein, jerv, fjellrev, kongeørn og ravn har en nøkkelrolle, og et **vakkert og egenartet landskap** preget av et rikt dyre- og planteliv.

Figur: Vernekart – Utvidelse av Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark / Fylkesmann i Oppland
Bakgrunnsfoto: Fylkesmannen i Oppland / Line Andersen

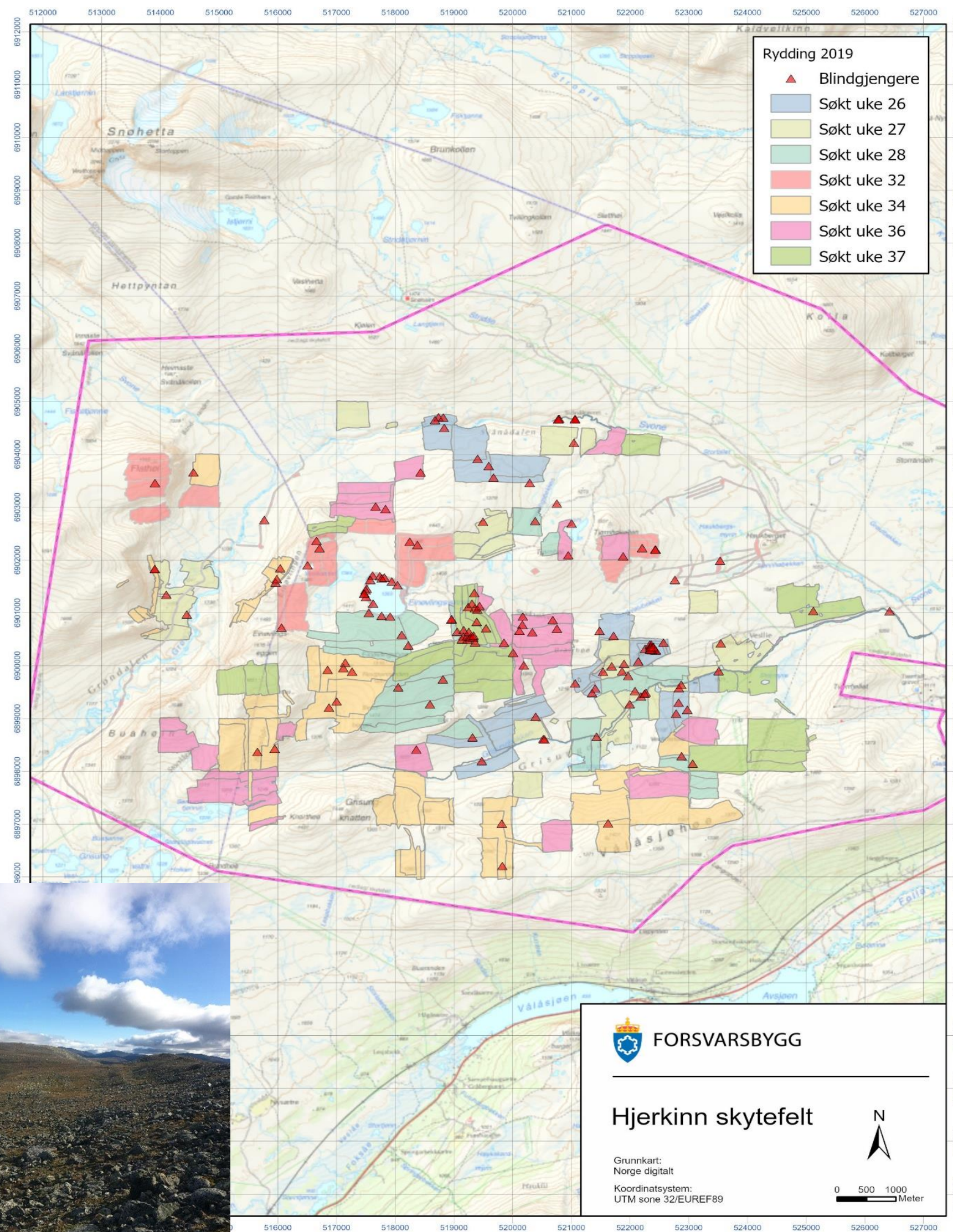
«fremtidig vern»

- Verneforslaget bidrar til å oppfylle nasjonale mål og internasjonale forpliktelser i:
- Meld. St.14 (2015-2016) Natur for livet. Norsk handlingsplan for naturmangfold
- Stortingsproposisjon 1 S (2016-2017 for Klima- og miljødepartementet
 - bidrar til å nå nasjonale mål om at et representativt utvalg av norsk natur skal vernes for kommende generasjoner
 - ingen arter eller naturtyper skal utryddes
 - utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres
- Konvensjon om biologisk mangfold (CBD)
 - Aichi-mål 11 - vern av landareal, spesielt av områder som er særlig viktig for biologisk mangfold og økosystemtjenester.
- Biodiversitetskonvensjonens vedr. et sammenhengende verneområde-nettverk
- Bernkonvensjonen

«trygg sivil etterbruk»

- Eksplosivryddet nesten 500 km²
- Over 15 000 soldater har deltatt
- Funnet og destruert ca 19 000 store og små blindgjengere
- Ryddet ca 540 tonn metallskrot bort fra fjellet
- Området vurderes nå som tilstrekkelig trygt å ferdes i

Restrisiko

Rydding i Hjerkinns skytefelt i perioden 2006 - 2019

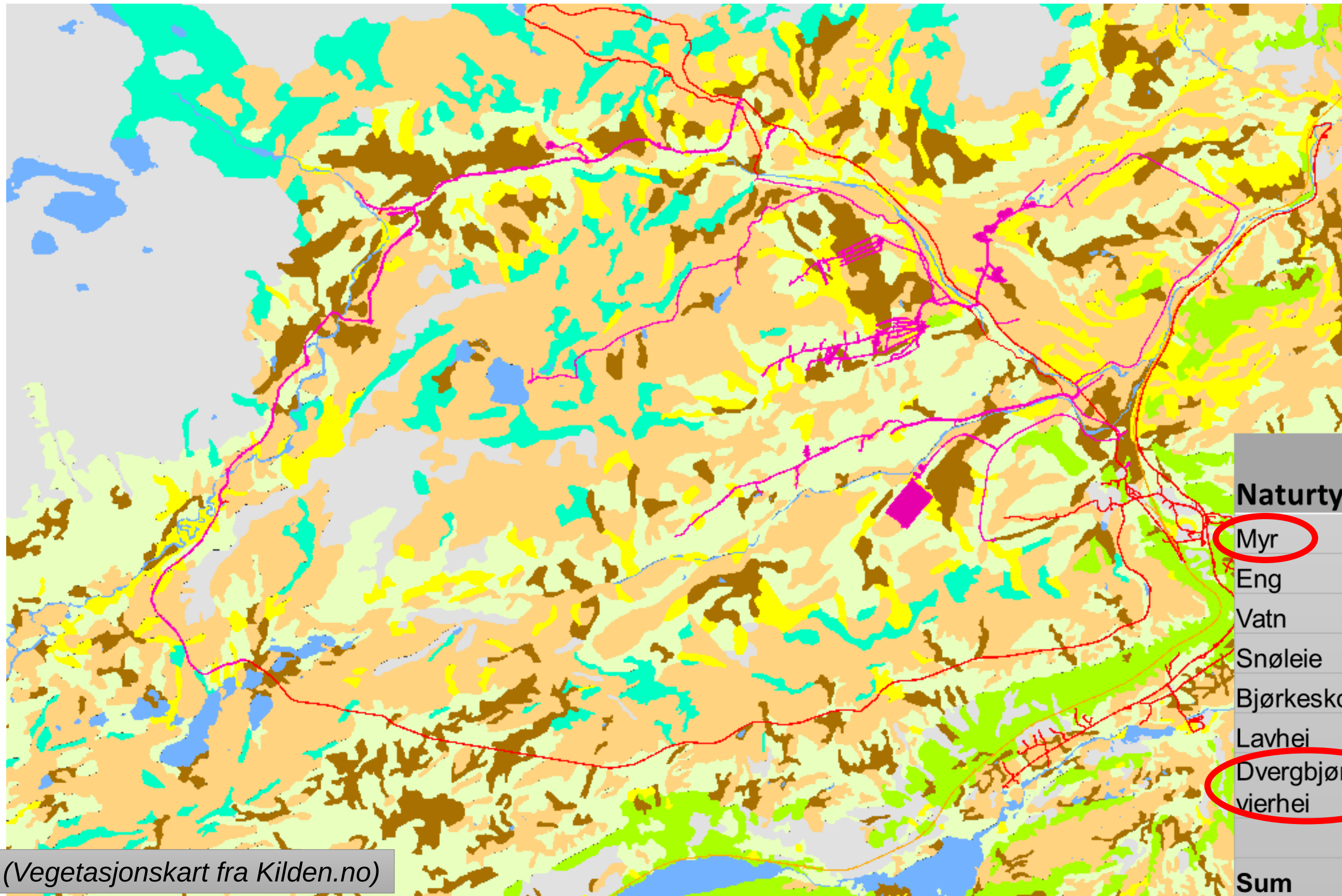
Blindgjengerfunn	Søkte områder
Funnet ved 1. gangs søk	Søkt 1 gang
Funnet ved 2. gangs søk	Søkt 2 ganger
Funnet ved 3. gangs søk	Søkt 3 ganger
Funnet ved 4. gangs søk	Søkt 4 eller flere ganger

● FFIs foreløpige vurderinger:

- Estimert ant. gjenværende objekter på overflaten før 2020: **114-141**
- 93,4 % av objektene er fjernet etter to søk, 98 % etter tre søk
- Estimert funn i 2020: **69 (40 km²)**
- Estimert gjenværende objekter i 2021: **45**
- Sannsynligheten for at en turgåer (går 50 km) skal *passere* et gjenværende objekt på mindre enn 1 meters avstand i 2021 er mellom **2,4 %**, dvs hver 2060 km.
- Sannsynligheten for å trække på det og at det skal medføre skade: **mindre enn 0.01 %**
- Restrisikoen (samfunnsmessig) vurderes som svært lav, f. eks ca 10 ganger mindre risikofylt enn bilturen Oslo-Dombås.

«tilbakeføres til en mest mulig opprinnelig naturtilstand»

Naturtyper

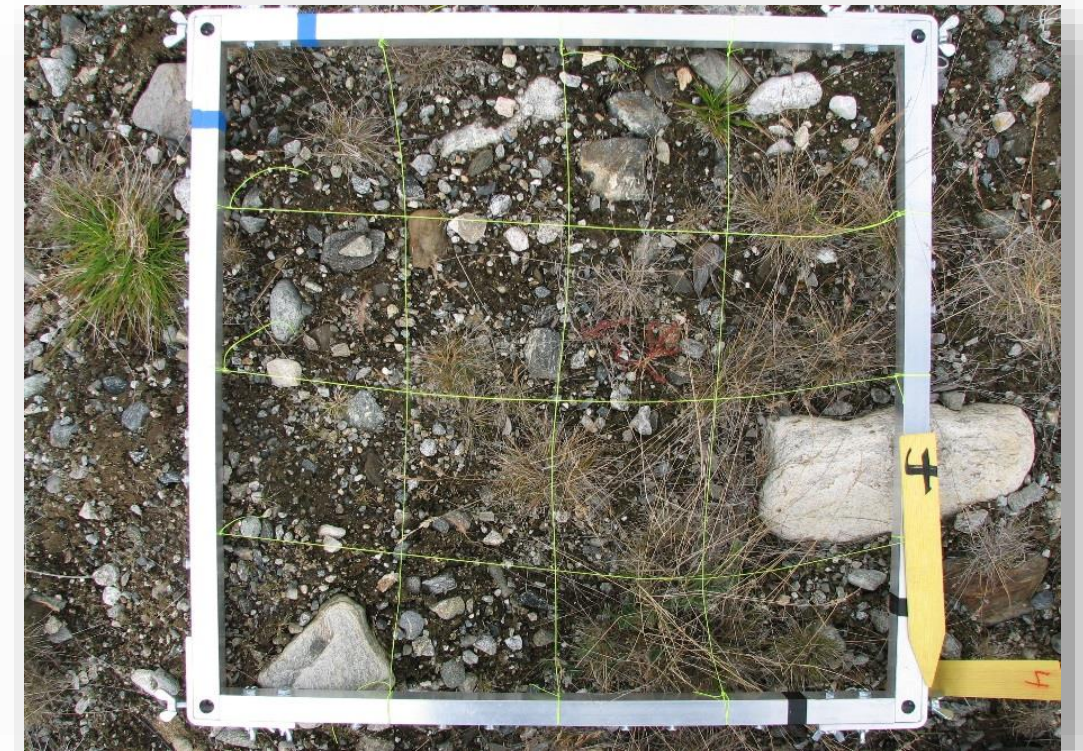
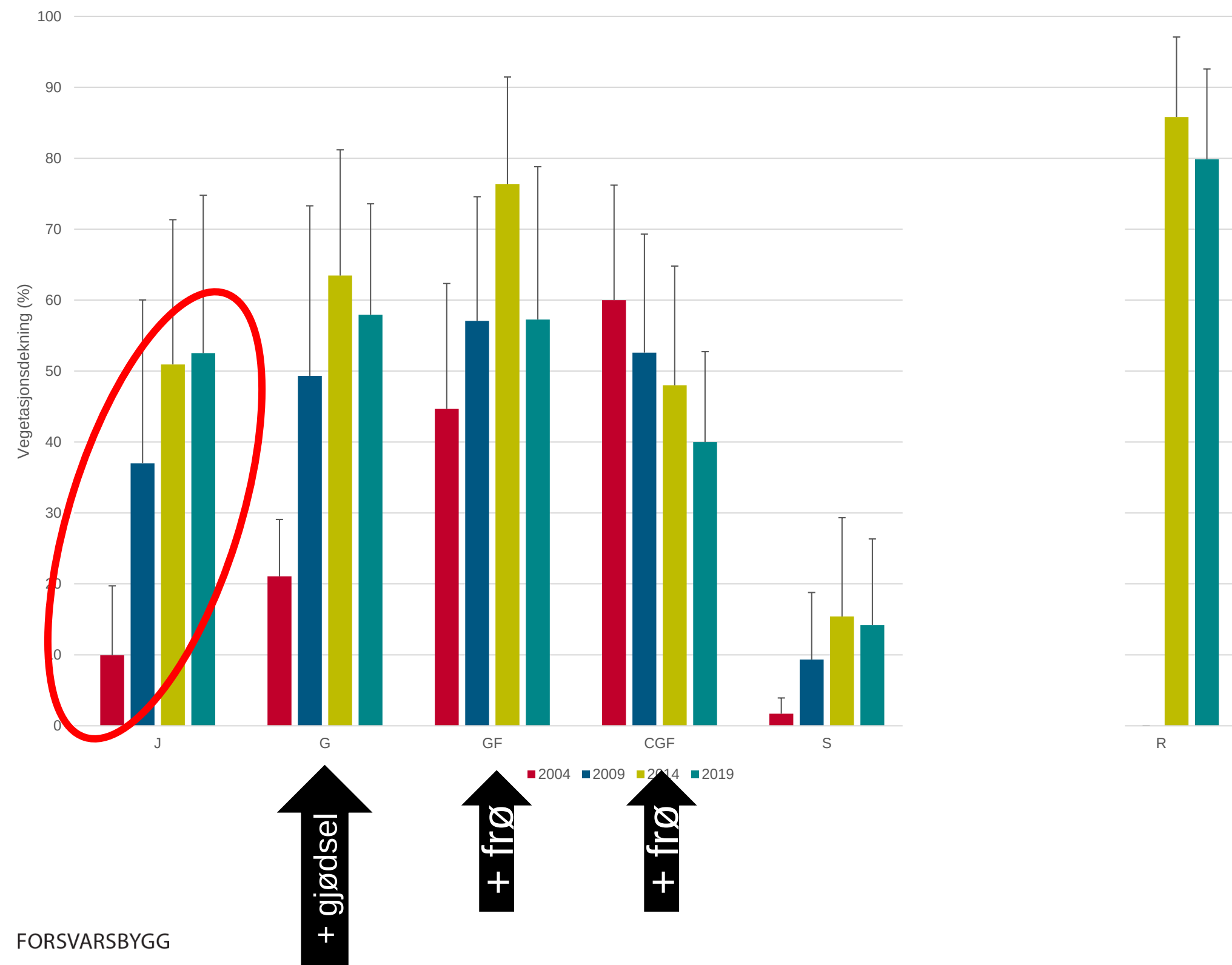

Naturtype	Areal da
Myr	580,738
Eng	462,010
Vatn	27,439
Snøleie	34,775
Bjørkeskog	13,433
Lavhei	2428,133
Dvergbjørk-/vierhei	1697,561
Sum	5244,088

«.... mest mulig opprinnelig naturtilstand»

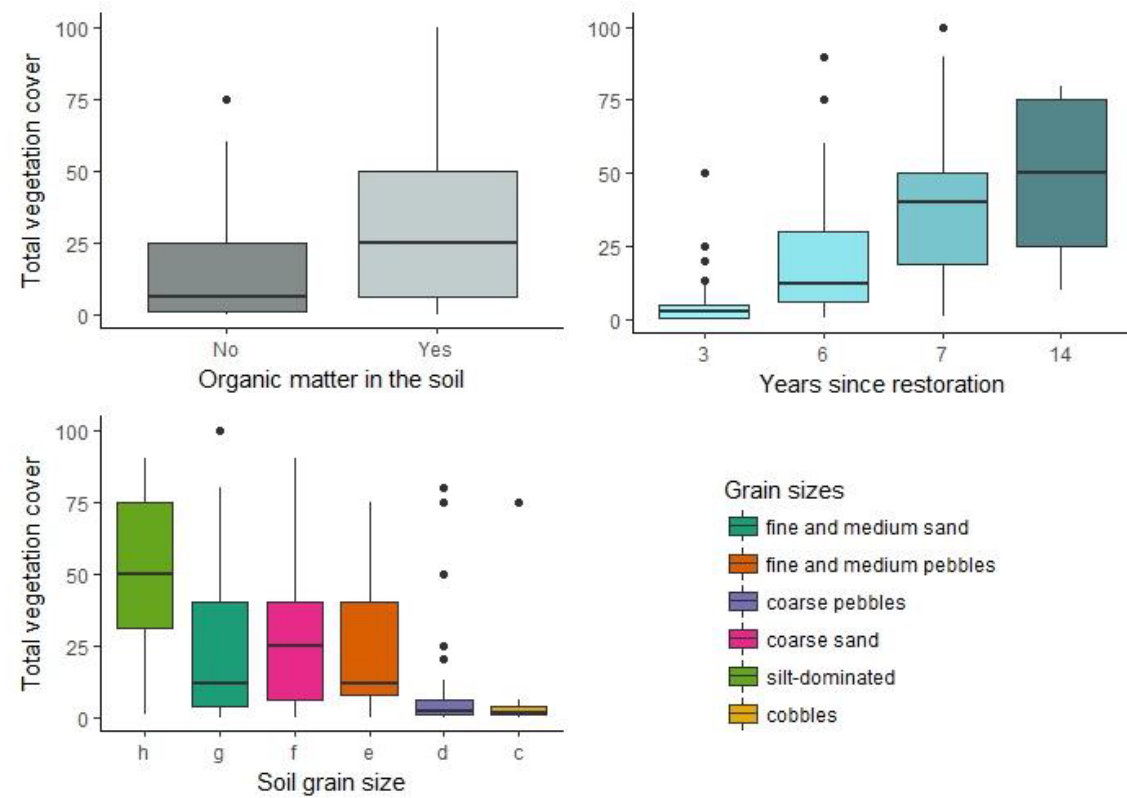
Gjenvekst

- Overvåking (vegetasjon, arter)
- Enkeltstudier av behandlinger

«.... mest mulig opprinnelig naturtilstand»

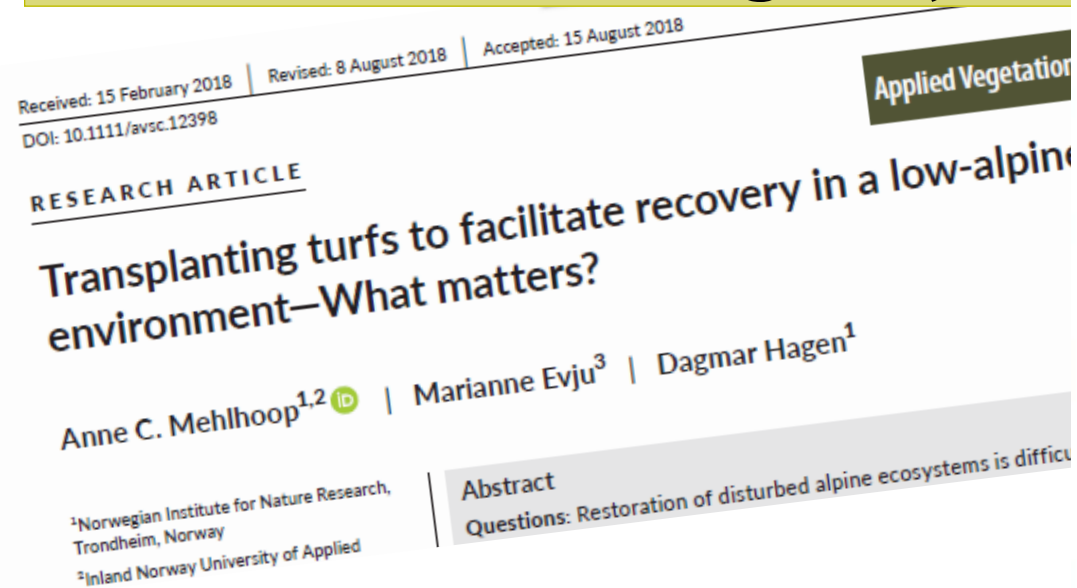
Gjenvekst

Vier: Jordforhold, planteavstand, +frø, andre arter

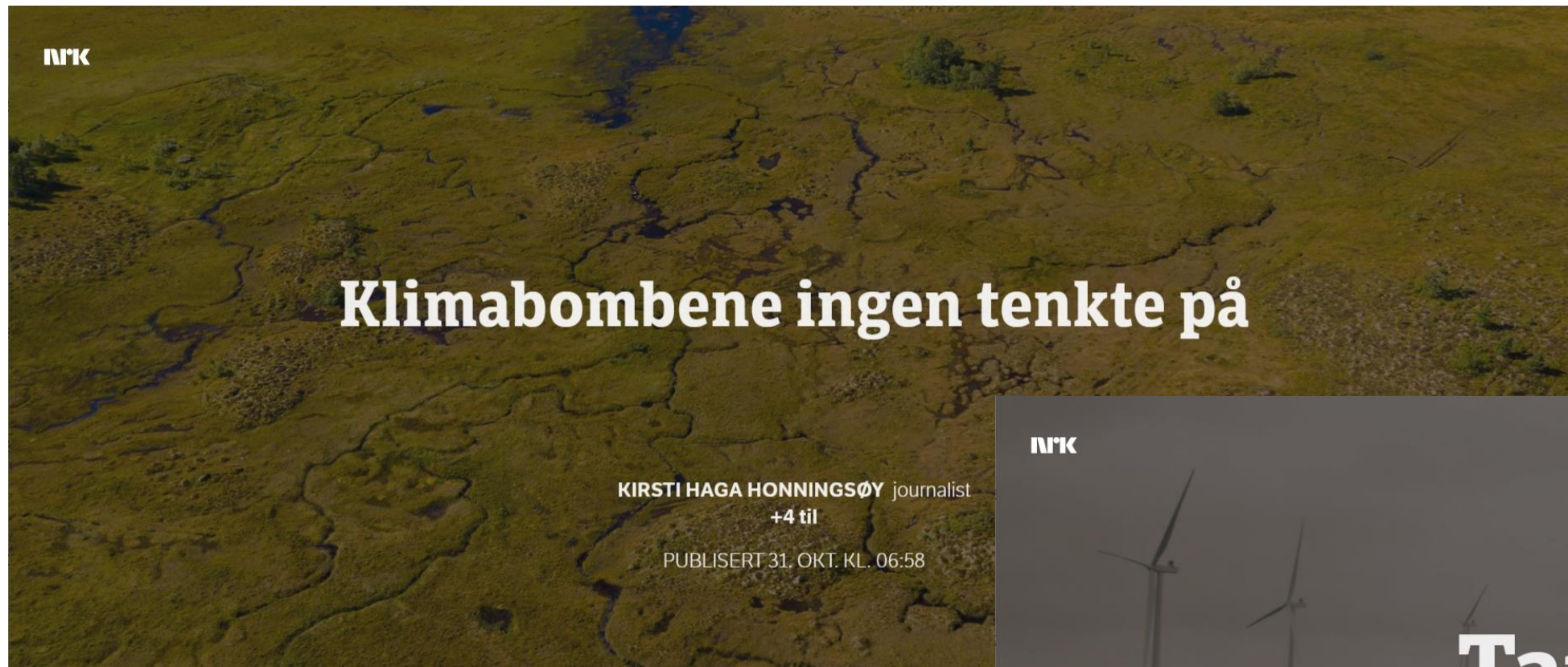
47000 vierplanter
115 dekar Hjerkinnsfrø

Tuer (standardmetoden):
Jordforhold, TID, tuestørrelse,
avstand til intakt vegetasjon

«.... mest mulig opprinnelig naturtilstand»

Karbon

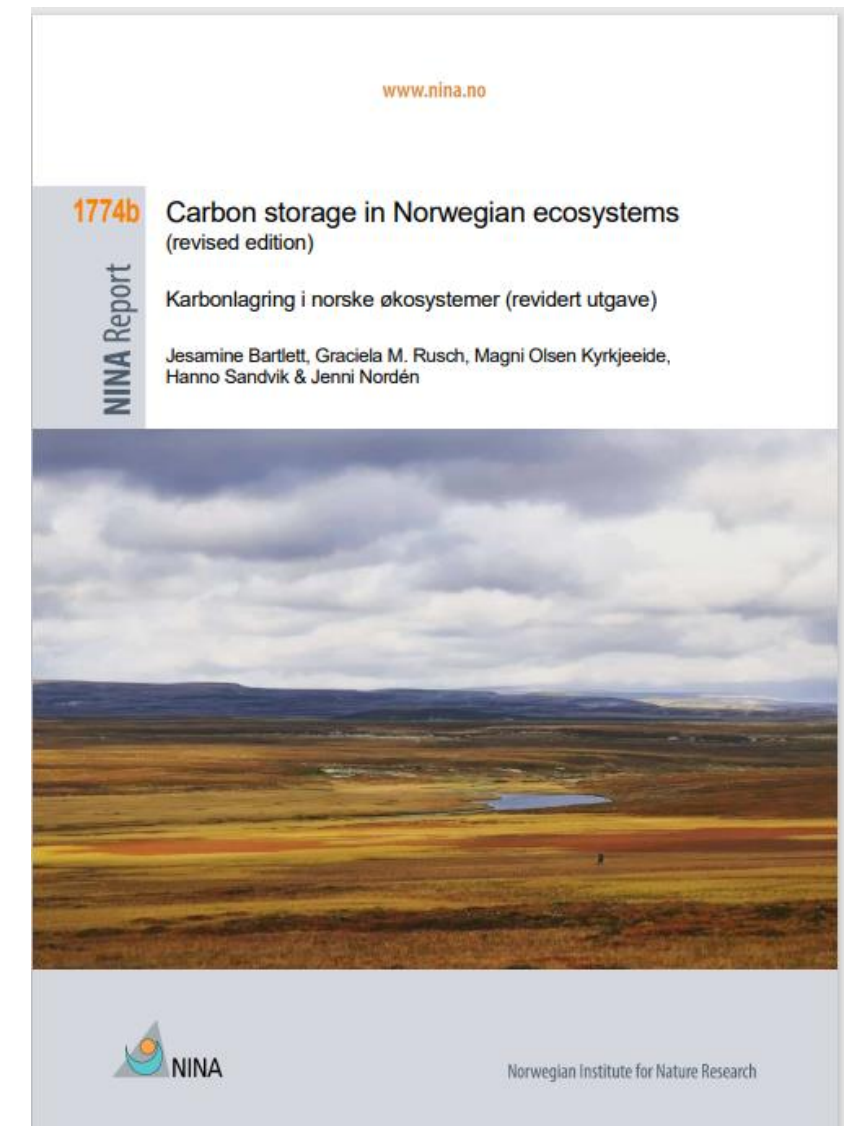
- Karbonlagring (bevare intakt natur)
- Karbonfangst (restaurere ødelagte området til fungerende økosystemer)

Hvor mye karbon vil de restaurerte arealene på Hjerkinna fange per år?
Hvor mye var lagret i disse arealene før de ble ødelagt?

«.... mest mulig opprinnelig naturtilstand»

Karbon

1. Areal av ulike naturtyper (mangelfull kartlegging)
2. Kunnskap om lagring og opptak i enkelte naturtyper (delvis kunnskap)
3. Rekne om til karbonekvivalenter (CO₂e)
4. SSB – omregning til «kjente størrelser»

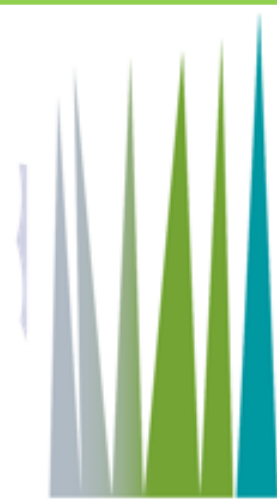

Kunnskap med overføringsverdi

- Stor-skala restaurering
 - Fra spade til 40 tonner
- Restaurering og andre komplekse fagområder
- Planlegging, oppfølging og sikkerhet (og sikkerhet)
- Metoder og prinsipper
- Kostnader og økonomi
- Samarbeid og kommunikasjon

Restaurering er et mål og et virkemiddel

NATUR- RESTAURERINGS- KONFERANSEN

FNs tiår for restaurering 2021-2030

18. og 19. januar 2021

FN har erklært at vi må ha en massiv opptrapping på restaurering av natur

Hva må restaureres? Hvordan skal vi gjøre det? Hva koster det? Og hva betyr restaurert natur for oss mennesker?

Miljødirektoratet og NINA inviterer til Norges første helhetlige kunnskaps-konferanse om restaurering av natur

Les mer: www.nina.no/Naturrestaureringskonferansen

Takk for oss!

